

Geachte dames en heren,

Dank voor uw komst naar deze expositie, ondanks het verleidelijke weer. Mijn naam is Jet van der Sluis. Ik ben kunsthistorica.

Toen ik ja zei tegen Hanny Niessen (en probeer daar maar eens neen tegen te zeggen) verkeerde ik in de veronderstelling dat het om een duo-expositie zou gaan met werk van de beeldhouwer Henk Visch en de Limburgse Amsterdammer Jef Diederer. Ik zag het al voor me: de introverte beelden van Henk Visch tegenover de lyrische abstractie van Jef Diederer. Daar kon ik wel een inleiding over houden....

Toen de officiële uitnodiging op de mat viel sloeg mijn hart dan ook een paar keer over. Een prominente afbeelding van een schilderij van Jan Cremer, naast een aankondiging van nog eens vijf, zes kunstenaars uit de collectie van de Fundatie (onder wie Henk Visch en Jef Diederer) en ook nog eens een deelexpositie van Helena Hoogenraad. Maak daar maar eens chocola van in niet meer dan tien minuten.

Ik ga het met u dan ook niet hebben over al die verschillende stromingen en de specifieke afbeeldingen die hier te zien zijn, maar ik wil u meenemen in een beschouwing over **kunstenaarsposities**.

Ongetwijfeld kent u allemaal het boek *Ik Jan Cremer*. Een zelfverzekerd, exhibitionistisch boek dat destijds veel reuring veroorzaakte. Cremer schildert precies zo: expressief met grote gebaren in felle kleuren. Hijzelf is **in** en **met** zijn werk nadrukkelijk aanwezig.

De Fundatie voert al enkele jaren een tentoonstellingsbeleid waarin dit soort publiekscunstenaars centraal staat. Denkt u maar aan recente solo's van Ans Marcus, Marte Röling, Jeroen Krabbé (die overigens ondanks zijn theatrale persoonlijkheid **wel** kan schilderen).

Momenteel hangen in de grote zaal prachtige gespiegelde fotoportretten, afgedrukt op speciaal geprepareerd papier van Pieter Henket. Dat sterke werk heeft het helemaal niet nodig om geïntroduceerd te worden als afkomstig van 'de bekende societyfotograaf'. De laatste loot aan deze stam is de heer Klibansky die nu in de schijnwerpers staat in Zwolle. Een beeldenmaker annex marketeer die goed naar Jeff Koons heeft gekeken en inmiddels een gallery – ik zou zeggen een winkel – in de P.C. Hooftstraat heeft.

Diametraal tegenover dit type kunstenaar staat iemand als Henk Visch, een man die zich letterlijk verschuilt achter zijn werk en zo min mogelijk over zijn privéleven wil prijs geven, laat staan over de bronnen van zijn creativiteit.

Veel mensen denken het werk van Henk Visch wel te kennen: hij heeft immers veel kunst in de openbare ruimte gemaakt. Al die 'afgeknotte' mensfiguren zonder armen of de vele beelden van slechts één solitair been zijn onmiskenbaar van de hand van Visch. Dat hij daarnaast ook kleurige, abstracte sculpturen, totemachtige draadfiguren en zelfs mechanische installaties vervaardigt, is minder bekend. De kleurrijke geometrische vorm die hier staat opgesteld, is een schaalmodel van een manshoog beeld dat in Rotterdam staat, vlakbij de Erasmusbrug. Beter bekend als De Zwaan.

Zelf stelt hij nadrukkelijk dat al zijn werk voortkomt uit één en dezelfde verwondering over de wereld om hem heen.

Visch is een kunstenaar die vragen over zijn werk het liefst pareert met een kwinkslag of een wedervraag. Op zijn website staan zelfs gefingeerde interviews met zijn alter ego, de archaisch formulerende Rus, Vasily Wells. Die gesprekken zijn net zo surrealistisch als veel van zijn beelden.

Zijn beeldtaal is uitdrukkelijk bedoeld voor actieve kijkers die door hem hoogstens op het spoor van een interpretatie gezet worden. Hij weigert vrijwel iedere vorm van toelichting,

omdat woorden in zijn ogen secundair zijn: zij geven achteraf een verklaring van dat wat je *ervaart* als je kijkt. Die zintuigelijke sensatie wil hij niet voor zijn publiek invullen. Vooral zijn wonderlijk langgerekte mensfiguren in glanzend aluminium – die u vast wel eens gezien hebt - hebben iets kwetsbaars.
Anekdote over eigen interview: ‘zonder armen’

We hebben nu twee type kunstenaars besproken: De **exuberante exhibitionist**, de in zijn werk nadrukkelijk aanwezige kunstenaar, tegenover **de kunstenaar die zich in bochten wringt om onzichtbaar te blijven**. Geen Cramer versus Cramer, maar Cremer versus Visch dus.

Gelukkig is er nog een categorie! In mijn werk als jurylid van het Hengelose HeArtfund kom ik met veel jonge getalenteerde schilders in aanraking. Een generatie die wordt gevormd door jonge mensen die in de stilte van hun atelier hun eigen talent proberen te ontwikkelen. Ze schreeuwen niet, maar ze verstoppen zich ook niet achter hun werk. Wat ook een verademing is dat ze geleerd hebben te reflecteren op hun eigen werk. Een goed voorbeeld hiervan is het werk van Helena Hoogenraad, winnaar van de HeArtfundbeurs 2016. Op basis van oude familiefoto's creëert zij een oeuvre waarin ze haar eigen 'roots' onderzoekt, maar tegelijkertijd de grotere geschiedenis, vanuit het besef dat ieder individu een eiland vormt in de tijd. Isolement en verbondenheid met een groter geheel, dat zijn geen kinderachtige thema's. Bovendien bezint ze zich op haar eigen positie binnen de kunstgeschiedenis. Iets wat vooral zichtbaar wordt in het Kokoschka-achtige portret van haar overgrootvader. Het doek heet *Commander* en hangt rechts achter mij. Een schilderij waarin van alles valt te beleven.
Een derde type kunstenaar dus: met een zelfbewustzijn in ontwikkeling, bescheiden maar vastberaden. Jong, sympathiek en intrinsiek gemotiveerd om te schilderen.

Ik wil aan u vragen om de exposities eens door deze bril te bekijken. Welk type kunstenaar denkt u te ontwaren en naar wie gaat uw sympathie uit? Ik wens u veel plezier te midden van deze stortvloed aan visuele indrukken. Knap dat de tentoonstellingscommissie er toch weer in geslaagd is om deze diversiteit om te smeden tot een aantrekkelijk en coherent geheel.

Ik dank u voor uw aandacht.